

Arbejds miljøreformen: Hvem har regnet forkert?

Da Folketinget vedtog arbejdsmiljøreformen, var forventningen, at der var behov for rådgivning for 300 millioner kroner i 2005. Men der er kun udskrevet regninger for ca. 40 millioner kroner

Af Jesper Winther Andersen

I forbindelse med implementeringen af arbejdsmiljøreformen forventede lovgiverne, at Arbejdstilsynet i 2005 ville udstede 2.500 periodepåbud og 3.000 problempåbud efter screening af arbejdspladserne. Sidste år screenede Arbejdstilsynet 21.000 virksomheder, og det blev til 440 periodepåbud og 1.622 problempåbud. Ikke et ord om fødevarskandaler her, men tanken kunne melde sig, om danske virksomheder virkelig er så gode, eller om screeningerne har været lempelige. Vi vælger selvfølgelig at tro det første og spørger direktør Anders Kabel, Arbejdstilsynets rådgiver - BST Foreningen, om BST'erne er ved at blive overflødige:

- Nej, bestemt ikke. Arbejdstilsynet har nemlig vurderet arbejdsmiljøet i de virksomheder, der har fået tilsyn, og det viser sig, at ikke mindre end 6.300 af virksomhederne ligger i den dårligste kategori. Der er således masser af virksomheder med behov for arbejdsmiljørådgivning, men reglerne er åbenbart blevet skruet sådan sammen, at mindre end en tredjedel af disse virksomheder får et påbud om at sige rådgivning.

- Hvordan har branchen for arbejdsmiljørådgivning udviklet sig, siden man begyndte at udfase BST-ordningen? Og har regeringen fået opfyldt sit ønske om skærpet konkurrence og flere forskelligartede rådgivere?

- Det er rigtigt, at konkurrencen er skærpet. Virksomhedsinterne BST'er har mistet deres lovbestemte virksomhedsinterne autonomi og bliver opslugt af især HR-afdelinger, store virksomheder etablerer interne arbejdsmiljøafdelinger til delvis erstatning for den tidligere lovpligtige BST-tilknytning, og BST-centrene skal omstille sig fra medlemsbaserede til markedsbaserede rådgivningsvirksomheder. Det medfører fusioneringer for at skabe større enheder og mindre konkurrence, vi ser omdannelser fra foreninger til især erhvervsdrivende fonde, og at større rådgivningsvirksomheder op-

køber BST-centre. Vi ser også en privatisering (typisk direktør-ejerskaber), ligesom der opstår nye, små rådgivningsvirksomheder (f.eks. tidligere BST-medarbejdere), der etablerer indbyrdes netværker hhv. underleverandørforhold til større rådgivere, forklarer Anders Kabel, som tilføjer:

- Sidst, men ikke mindst, ser vi også store miljø-, HR- og management-rådgivningsvirksomheder mv. tilbyde arbejdsmiljørådgivning. Flere om mindre marked Situationen er altså, at der nu er flere om et mindre marked. Og det er vel at mærke et marked, som lovgiverne har fejlbdomt. I kroner og ører udgør markedet kun 13 procent af den forventede omsætning for påbudt rådgivning. - Arbejdstilsynets rådgivning har derfor ikke været så attraktiv, som mange af de nye rådgivere havde forventet. Til gengæld ser markedet for rådgivning, som virksomhederne frivilligt indkøber uden at få påbud i øjeblikket ud til at udvikle sig positivt. Det hænger sandsynligvis sammen med den høje beskæftigelsesgrad og virksomhedernes behov for at holde sygefravær og personaleomsætning nede. Et godt arbejdsmiljø er jo et af de billige goder, som virksomhederne kan give deres medarbejdere. Virksom-

sker alligevel en eller anden for fortsat tilknytning til deres hidtidige BST. Dertil kommer, at Arbejdstilsynets screeninger skaber efterspørgsel efter rådgivning med henblik på forbedring af virksomhederne til screening, siger Anders Kabel.

Katalysator for sort arbejde

Men måske er der hjælp at hente i regeringens velfærdsudspil til, hvordan det danske velfærdssamfund kan sikres i en fremtid, hvor befolkningen bliver ældre og den internationale konkurrence skærpes.

- Udspillet bærer præg af en uhyre traditionel tænkning, der tager udgangspunkt i at påvirke størrelsesforholdet mellem den del af arbejdsstyrken, der er i arbejde, og den del, der ikke er i arbejde. Regeringen foreslår primært, at dette skal gøres ved at stresser de arbejdsløse økonomisk og udvikle økonomiske incitamenter til de arbejdsaktive med henblik på at få dem til at blive længere på arbejdsmarkedet, fastslår Anders Kabel og tilføjer:

- Det er en strategi, som kun giver mening i fortidens industrisamfund, hvor medarbejdere var lønarbejdere uden værdifulde personlige kompetencer. Det er en strategi, der vil kanalisere endnu flere over i førtidspensionering og sort arbejde,

- Den lave arbejdsløshed skaber ydermere efterspørgsel efter rådgivning med henblik på udvikling af attraktive arbejdspladser, sundhedsfremme, stress-forebyggelse og lavere sygefravær. Vi burde derfor kunne se med fortrøstning på fremtiden, pointerer Anders Kabel

hederne fritages for BST-pligt, når de bliver certificeret, men har behov for rådgivning for at kunne vedligeholde deres certifikat. Ydermere fritages virksomhederne for BST-pligt, når de bliver screenet af Arbejdstilsynet, men en del af dem øn-

og som det foreslåede statslige bidrag på 50 mio. kr. til en ny nedslidningspulje ikke vil have megen effekt overfor - selv om det naturligvis kan være en god idé at bruge sådan en pulje til bedre at målrette forebyggelsesindsatsen med, pointerer

Anders Kabel, som fortsætter:

- I øvrigt vil arbejdsløshed og førtidspensionering aldrig være et konkurrencedygtigt alternativ til et meningsfuldt job, hvor de fysiske, intellektuelle og sociale krav er tilpasset de ressourcer, som den enkelte medarbejder rummer eller kan motivere til at udvikle.

- Det, der derfor i stedet for bør sættes på, er at skabe en rummelighed på arbejdsmarkedet, der gør arbejdslivet attraktivt også for de, der har begrænsede ressourcer eller reduceret arbejdsevne. Der bør derfor sættes på en massiv indsats for at udvikle virksomhedernes arbejdsmiljø, sådan at det bliver rummeligt i forhold til de fysiske, intellektuelle og sociale krav, der stilles til medarbejderne. Samtidig bør rummeligheden bruges til at skabe udvikling ved at medarbejderne ud fra deres egne evner og interesser, men i samspil med virksomhederne udvikler deres kundskaber og kreativitet. Det forudsætter både incitamenter og adgang til viden at få virksomhederne til at gøre sådan en indsats, men velfærdsudspillet er klinisk rensset for konkrete tiltag for at udvikle et arbejdsmiljø, der reelt gør det muligt for medarbejderne at blive længere på arbejdsmarkedet. Hertil kommer, at arbejdsmiljøet i virksomhederne og det sociale opfølgningssystem til sammen rummer et vældigt potentiale til at skabe en langt større rummelighed på arbejdsmarkedet, så også folk med speciel eller begrænset arbejdsevne kan yde en indsats. I et vidensamfund er netop mangfoldigheden vigtig for at

skabe

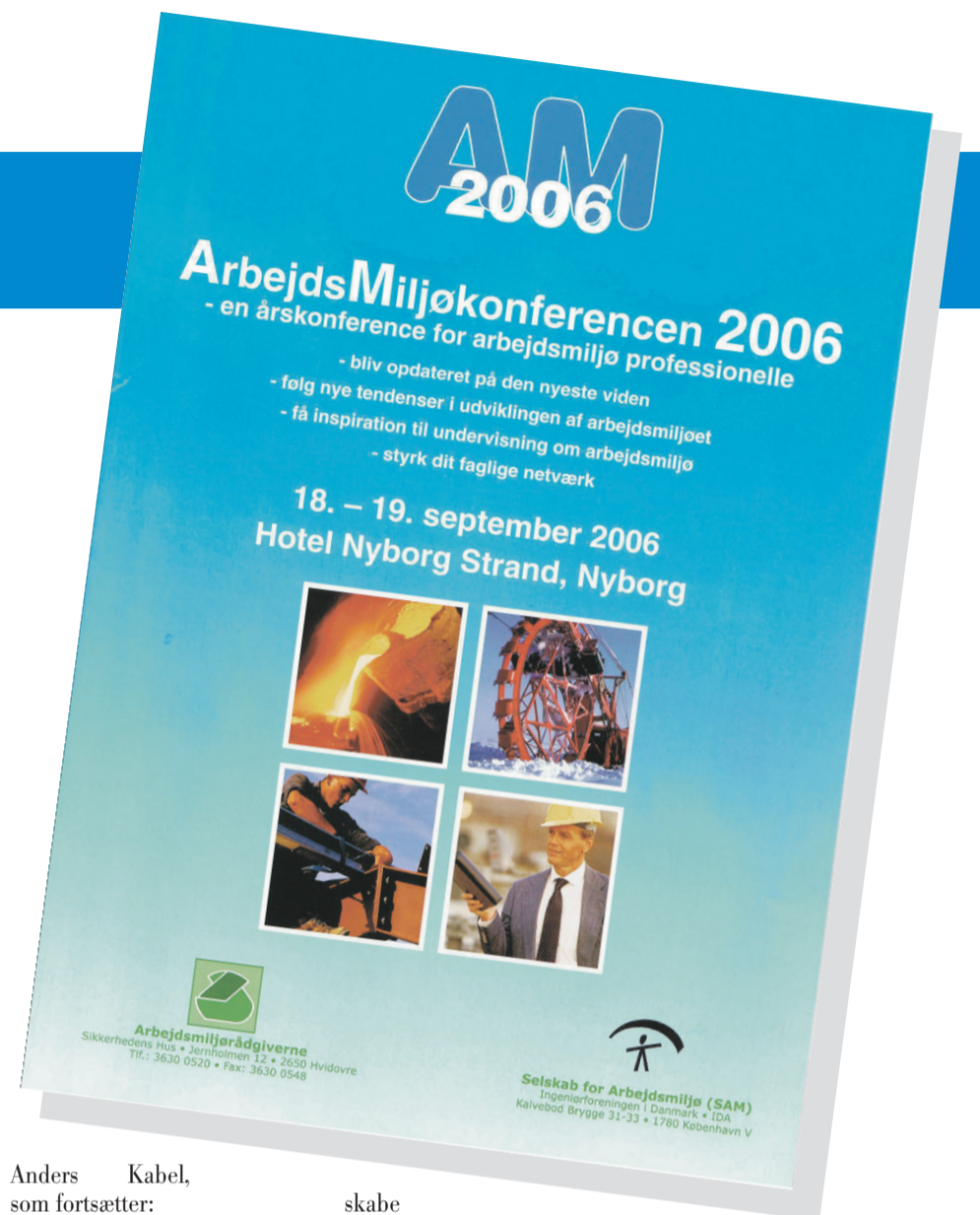
kreativ udvikling - se for eksempel hvordan store dele af IT-branchen benytter folk med meget forskellig erhvervs-mæssig baggrund, fastslår Anders Kabel.

Lettere adgang til rådgivning

Virksomhederne bør altså sikres en meget lettere adgang til rådgivning om sundhedsfremme, rummelighed, forebyggelse af arbejdsskader og nedslidning, rehabilitering af medarbejdere med reduceret arbejdsevne, integration af medarbejdere med særlig baggrund, ledelsesudvikling osv.

- Det er derfor udviklingen af kompetencer til at levere denne rådgivning og åbning af virksomhedernes muligheder for at udnytte sådanne kompetencer kreativt, der bør sættes på. Regeringens i øvrigt meget positive forslag om at styrke forskning og uddannelse må vi derfor håbe på også vil bidrage til at styrke viden- og implementeringsgrundlaget for udviklingen af lærende, rummelige og sunde arbejdspladser, så vidensamfundet kan udvikle et erhvervsliv, der kan stå stærkt i den stadig mere globaliserede konkurrencesituation, siger Anders Kabel, der benytter lejligheden til at komme med en appel:

- I de forestående politiske forhandlinger om velfærdsudspillet appellerer vi til, at man husker på, at det ikke er et fortidigt industri- og landbrugssamfund, men et vidensamfund, der skal sikre den fortsatte velfærd - og her er rummelighed, sundhed og læring helt afgørende.

Arbejdstilsynets rådgivere - BST Foreningen er igen i år sammen med Selskab for ArbejdsMiljø vært ved den velbesøgte ArbejdsMiljøkonference, hvor mere end 425 arbejdsmiljøfolk fra alle dele af arbejdsmiljøindsatsen og fra alle dele af landet mødes for at lade sig inspirere og udveksle erfaringer. Og der bliver rift om det begrænsede antal pladser.

Konferencen finder sted mandag-tirsdag den 18-19. september 2006 på Hotel Nyborg Strand med get-together søndag aften.

Et imponerende program byder på blandt andet:

Tre fælles plenumforedrag af professor Tage Søndergaard Kristensen, Arbejdstilsynets instituttet, professor Bente Klarlund Pedersen, Rigshospitalet, og professor Flemming Poulsen, Copenhagen Business School, to gange fire parallelle plenumforedrag med håndplukkede eksperter fra ind- og udland, tre blokke med hver ca. 20 workshops à 1½ time, en række udstillinger, fagligt frikvarter med branchearbejds miljørådene, en tankevækkende get-together søndag aften og masser af networks-muligheder.

Interessen for et godt arbejdsmiljø er så stor, at der allerede kan meldes udsolgt nu. Men der er stadig nogle få muligheder tilbage for dem, der gerne vil udstille. Nærmere information på www.bstforeningen.dk